

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ

*BURSA/OSMANGAZİ ZİYA GÖKALP İLKOKULU
REHBERLİK SERVİSİ*

İÇİNDEKİLER

<u>KONU</u>	<u>SAYFA</u>
ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜNÜN TANIMI	3
ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜNÜN NEDENLERİ.....	3
ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ ÇEŞİTLERİ.....	3
ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ YAŞAYAN BİREYLERİN BİLGİYİ İŞLEME SÜREÇLERİ...6	
ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ YAŞAYAN BİREYLERİN ÖZELLİKLERİ.....6	
ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜNÜN OKUL ÖNCESİ VE İLK OKULDAKİ YAYGIN BELİRTİLERİ.....8	
ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜNÜN TEDAVİSİ.....9	
ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN BİREYLERİN EĞİTİMLERİ.....10	
ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÇOCUKLARIN ANNE BABALARINA ÖNERİLER .10	
ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ YAŞAYAN ÖĞRENCİLERİN ÖĞRETMENLERİNE ÖNERİLER.....11	

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ NEDİR?

Amerikan Psikiyatri Birliğinin (APA 2001) tanımına göre Özel Öğrenme Güçlüğü, zekâsı normal ya da normalin üstünde olan bireylerin, standart testlere göre yaş, zekâ düzeyi ve aldığı eğitim göz önünde bulundurulduğunda okuma, matematik ve yazılı anlatım düzeyinin beklenenin önemli ölçüde altında olmasıyla tanısı konulan bir bozukluktur. Okuma bozukluğu, yazılı anlatım bozukluğu, matematik bozukluğu ve başka türlü adlandırılmayan öğrenme bozukluğu alt gruplarını içerir.

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜNÜN NEDENLERİ

ÖÖG'nin nedenleri henüz tam olarak bilinmemese de, merkezi sinir sistemindeki işleyiş bozukluğuna bağlı olduğu ve yapısal olduğu düşünülmektedir. Kişinin sinir sisteminde sinirlerin birbiriyle olan bağlantısında farklılık olduğu için beynin bilgi kodlamasında bir problem vardır. Bu nedenle kişi kodlanan bilgiyi geri çağırma problemi yaşar. Kesinlikle zeka geriliği değildir.

Öğrenme güçlüğü'nün nedenlerinden bazıları

Doğum Öncesi: Yetersiz beslenme, annenin geçirdiği enfeksiyonlar, ilaç kullanma, vitamin eksikliği, alerjiler.

Doğum Sırasında: Uzun ve zor doğum, plasenta ve göbek kordonu anormallikleri, doğum aletlerinin verdiği zararlar, beyin hasarı.

Doğum Sonrasında: Doğumdan sonra nefes almaya başlayıncaya kadar geçen sürenin uzunluğu, erken yaşta ateşli hastalık, başa alınan darbe, tümör.

Kalıtsal bozukluklar: Ailelerde özel öğrenme bozukluğu olan başka kişilerin de olması, kan uyuşmazlığı şeklinde özetlenebilir.

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ ÇEŞİTLERİ:

Öğrenme güçlüğü ile ilgili yapılan ve en sık karşılaşılan sınıflandırmaya göre, öğrenme güçlüğü; okuma güçlüğü, yazma güçlüğü ve aritmetik güçlük olarak 3 grupta ele alabiliriz.

Okuma Güçlüğü:(Disleksi):

En belirgin özelliği harfler ve kelimelerin karıştırılması ve tersten algılanmasıdır. Okuma ve konuşmada zorluk yaşarlar. Okumayı yaşıtlarına göre daha geriden takip ederler. Bu yüzden sıklıkla ilkokula başlama dönemlerinde fark edilirler.

Okumadaki hata türleri;

- * Harf-ses uyumu gelişmemiştir. Bazı harflerin seslerini öğrenemez, harfin sesi ile şeklini birleştirmekte zorlanırlar.
- * Harf atlama, harf ekleme, harf karıştırma; (**dağ** yerine **bağ**, **sal** yerine **şal** vb.).
- * Hece atlama, hece ekleme, heceleri tersten okuma (**top** yerine **pot** vb.) görülür.
- * Okurken kelime atlar, kelimelerin sonunu okumaz.
- * Kelimeleri hecelerken ya da harflerine ayırırken zorlanır.
- * Söylenen harfleri veya kelimeleri yanlış anlayabilirler. (s yerine ş, **can** yerine **çan** gibi).
- * Benzer kelimeleri birbirine karıştırırlar. (**incir** yerine **zincir**, **en** yerine **ne** vb)
- * Okurken satır atlar.
- * Sözcüğü tahmin ederek okur ya da kısaltır.
- * Okuma, hız ve nitelik açısından yaşlılarıyla aynı seviyede değildir.
- * Sesli okuma sırasında vurgulamayı inişli, çıkışlı bir ses tonuyla yaparlar ve noktalama işaretlerini göremezler.
- * Kendi düzeyinde ki arkadaşlarına göre bir okuma parçasını okuduğunda anlamakta zorlanır, başkasının okuduğunu daha iyi anlarlar.

Yazma Güçlüğü:(Disgrafi):

Sınıftaki yaşlılarına göre yazması yavaş, harf, hece, noktalama, gramer yanlışları yapar. Yazı yazarken boşluk bırakmaz veya bir kelimeyi birkaç parçaya bölerek yazar. Örnek (Men dil), (Ge li yo rum)

En çok karıştırdıkları harf ve sayılar (b-d, m-n, ı-i, g-ğ, g-y, ev-ve, 2-5, 6-9)

Yazmadaki hata türleri;

- * Yaşlılarına oranla el yazısı okunaksız ve çirkindir. Sınıf düzeyine göre yazı yazması yavaştır, yazı yazarken çok zaman harcarlar.
- * Tahtadaki yazıyı defterine aktarırken ya da okunanı defterine yazarken zorlanır.
- * Sayfayı yanlış ve düzensiz kullanırlar, iki çizgi arasına yazamazlar.
- * Yazı yazarken harf atlama, harf ekleme ve harf karıştırma görülür. Örn;(b-d, m-n, ı-i, d-t, ğ-g, g-y gibi.)
- * Yazarken hece atlama, hece ekleme, heceyi karıştırarak yazma görülür.
- * Kelimeleri çok yer kaplayacak şekilde aralıklı yazarlar ya da kelimeler arasında hiç boşluk bırakmadan birleşik yazarlar.
- * Kelimeyi iki-üç parçaya bölerek yazar. Örn; “ka l em, yapa bil mekte dir” gibi.

- *Aynadan görüntü olarak nitelenen yazı biçimi görülür. Örn; “ve” yerine “ev” yazmak gibi.
- * Sınıf düzeyine göre yazılı imla ve noktalama hataları yapar, büyük-küçük harfi doğru kullanmama ve hece bölme hataları yapar.
- * Aşırı düzensiz olabilirler (defter ve kitapları kırıktır, defter kenarları kıvrılmıştır).

Aritmetik Güçlüğü:(Diskalkuli):

Dört işlemi yapmakta zorlanır, problemin çözümüne gitmekte sıkıntı çekerler. Yavaştırlar, parmakla sayarlar. Aritmetikte kullanılan bazı sembol, işaret, terimleri anlamakta güçlük çeker veya karıştırırlar. Çarpım tablosunda da geridirler. Öğrenme güçlüğü çeken çocuklar bütün bunların yanı sıra; ev ödevi yapma alışkanlığı, yön kavramları, zamana ilişkin kavramlar, sıraya dizme, sözel ifade, motor beceriler dediğimiz top oynama kaşık-çatal kullanma, makas kullanma gibi becerilerde de yaştlarına göre geridirler.

Matematikteki hata türleri,

- * Sayı kavramını anlamakta zorlanır. Sayılar arasındaki büyüklük küçüklük ilişkisini kavrayamaz.
- * Çok basamaklı sayıları okumakta ve yazmakta zorlanır.
- * Ritmik saymada zorlanır.
- * Sınıf düzeyine göre çarpım tablosunu ezberlemekte zorlanır.
- * Kesirli ifadeleri anlamakta zorlanır.
- * Bazı aritmetik sembolleri öğrenmekte zorlanır, karıştırır. (+) yerine (X) kullanmak gibi.
- * Dört işlemi yaparken yavaştır, parmak sayar, işlem hataları yapar.
- * Problemi çözüme götürecek işleme karar vermekte zorlanır. Birden fazla işlem gerektiren problemleri çözemezler.
- * Saat kavramını algılama ve saatin rakamlarını dairenin içine yerleştirmekte zorlanır.

Öğrenme güçlüğünü zihinsel gerilikle karıştırmamak gerekir, Öğrenme Güçlüğünde zekâda değil, onu kullanabilme becerisinde gerilik vardır. Çünkü zekâları normal ya da normalüstü olabilmektedir.

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ YAŞAYAN BİREYLERİN BİLGİYİ İŞLEME SÜREÇLERİ

Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler, öğrenmede çok önemli olan bilgiyi işleme sürecinin (bilginin alınması, düzenlenmesi, bellekte depolanması ve iletilmesi) bir kısmında ya da hepsinde sorun yaşayabilirler. Bilgiyi işleme süreci dört aşamadan oluşmaktadır.

1. Girdi Aşaması: Bilginin duyu organları yolu ile beyinde algılanma sürecidir. Özel öğrenme güçlüğünde uyaranların görsel, işitsel, dokunsal, kinestetik (hareket) ve vestibüler (denge) açıdan algılanmasında sorun yaşanabilir.

2. İşleme Aşaması: Beyne giden bilginin işlenmesi sürecidir ve üç aşamada tamamlanır. Bu aşamalar sıraya koyma, soyutlama ve organizasyondur. Özel öğrenme güçlüğünde bu aşamaların birinde ya da tümünde sorun yaşanabilir.

3. Bellek-Depolama Aşaması: Gelen bilgi beyinde işlendikten sonra kullanılmak üzere bellekte depolanır. Özel öğrenme güçlüğünde kısa süreli, uzun süreli ve işleyen bellek ile ilgili sorun yaşanabilir.

4. Çıktı Aşaması: Beynin bilgiyi mesaj olarak hücrelere, kaslara, dil ya da motor etkinlik alanlarına göndermesi sürecidir. Öğrenilen bilgiler konuşma, yazma, çizim, jest ve mimikler yolu ile ifade edilirler. Özel öğrenme güçlüğünde bu alanlardan birinde ya da birkaçında güçlük yaşanabilmektedir.

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ YAŞAYAN BİREYLERİN ÖZELLİKLERİ

Özel öğrenme güçlüğünde okul öncesi dönemden itibaren dil, algı, kavram, motor koordinasyon, bellek, dikkat-konsantrasyon, sıralama, organizasyon, duygusal-sosyal alanlarda güçlükler görülebilmektedir.

Dil Alanı:

Özel öğrenme güçlüğünde, hızlı verilen işitsel uyaranları işleme ve ayırt etmede sorun yaşanmaktadır. Bu durum okuma güçlüğü yaşanmasının nedenlerinden birini oluşturmaktadır. Özel öğrenme güçlüğü olan bireylerde konuşmanın gecikmesi, sözcük dağarcığının yaşa uygun olmaması dikkat çekicidir. Bu bireyler sözcük bulmada, bilinen objeleri, eylem sözcüklerini isimlendirmede, ses ya da hecelerin ardışıklığını (şeftali-feştali vb.) öğrenmede, sözcükleri doğru telaffuz (para-pala vb.) etmede, basit kafiyeli sözcükleri (taç-maç vb.) öğrenmede zorlanır. Hikâye anlatmaya veya dinlemeye ilgi duymaz.

Sesler ile ses sembolleri arasındaki bağlantıları öğrenmesi yavaştır. Sözcüklerdeki benzeşen sesleri (kız-kıs, mal-nal, kar-gar vb.) algılayamaz. Bir sözcüğü seslerini ya da hecelerini (m-s-a, kel-i-me vb.) yanlış ayırır. Kısa bir süre önce öğrendiği bir sözcüğü tanıyamaz ya da okuduğu bir sözcüğü daha sonra gördüğünde tanımakta güçlük çeker. Yaşıtlarına oranla daha fazla okuma hatası yapar, okuma hızı düşüktür ve yüksek sesle okumaktan kaçınır. Bir metni okurken, satır, sözcük, hece, ses atlar, okuduğunu tekrar okur ve okuduğu yeri kaybeder. Okurken ya da yazarken bazı sesleri, (b-d-p, m-n, f-v vb.) karıştırır. Gördüğü ses sembolü, sayı ya da sözcükleri (15-51, 6-9, b-d, ve-ev, ne-en vb.) ters okur ve yazar. Yazarken sözcüklerdeki seslerin sırasını (elma-empla vb.) karıştırır. Bir yazılı metinde aynı sözcüğü farklı biçimlerde yazar. Yeni sözcükleri öğrenmede

zorlanır. Dili hızlı bir şekilde işlemede (ne söylendiğini, ne istendiğini anlayamama gibi) sorun yaşar. Okuduğunu ve dinlediğini anlamada, düşüncelerini düzgün cümleler kurarak ve yazarak ifade etmede güçlük yaşaması nedeniyle okuma, yazma ve kompozisyon ödevlerini yapmada isteksizdir. Ders esnasında not tutma ve tahtada yazılanları vb. defterine geçirmede zorlanır.

Algısal Alan:

Özel öğrenme güçlüğü olan bireyde eşleştirme (benzerlik, farklılık), sınıflandırma (boyut, renk ve şekillerine göre objeleri sınıflama) ve sıralama (büyükten küçüğe sıralama vb.), sözel yönergeleri karıştırma, uyarınları sınıflandırma-gruplandırma, sıralama, mekanı algılama güçlükleri, yön karıştırma (kitabı ters tutma, ayakkabıları ters giyme) güçlükleri vardır.

Özel öğrenme güçlüğü olan bireylerde görsel ve işitsel algı sorunları (ayrımıştırma, figürzemin, hafıza alanlarında), dokunsal algı sorunları (dokunarak ayırıştırma ve tanımada güçlük çekme) ve kinestetik algı sorunları (dans, ip atlama gibi aktivitelerde zorlanma, mekânsal algı güçlükleri, mekânda yönelme, pozisyonu algılamada zorluk çekme, yön bulmakta zorlanma) görülmektedir.

Kavramsal Alan:

Özel öğrenme güçlüğünde, görsel uyarınları işleme ve ayırt etmede sorun yaşandığından ses sembolü, renk, sayı ve geometrik şekilleri öğrenme ve ayırt etme güçleşmektedir. Bu güçlüğe sahip bireyler, zaman, mekân ve yön kavramlarını öğrenmede yaşına uygun oyunları anlamada zorlanırlar. Akıl yürütme ve sorun çözümede güçlük çekerler, yeni becerileri yavaş öğrenirler. Basit matematik işlemleri yaparken kâğıt ve kaleme ya da parmak hesabına gereksinim duyar, sayıların ardışıklığını, matematik sembollerini (+, x gibi) karıştırırlar. Çarpım tablosunu öğrenmede, matematik terimlerini ve kavramlarını anlamada, sınıf ve yaş düzeyine uygun matematik problemlerini çözümede zorlanırlar.

Motor-Koordinasyon Alanı:

Özel öğrenme güçlüğünde okuma yazma gibi becerilerin yanı sıra ince motor beceriler, denge ve motor-koordinasyonla ilgili çeşitli sorunlar görülmektedir. Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler tekrarlandıkça otomatikleşmesi öngörülen motor becerilerde sorun yaşarlar. El tercihinde gecikir (sağ ve sol eli karışık kullanmak), yap boz, küpler, lego gibi oyuncaklarla oynamada zorlanırlar. Kalem hatalı tutar, şekillerin çizimine yanlış yönden başlar, geometrik şekillerin çiziminde (modelden bakarak doğru kopya etme) güçlük yaşarlar.

İnce motor becerilerin yanı sıra kaba motor becerilerde ve koordinasyonda (ritmik hareket etmek, el çırpma, merdiven inip-çıkma, sek sek oynamak, zıplama, top atma yakalama, ip atlamak ve bisiklet sürme vb.) sorunlar yaşarlar. Bu bireylerin kazaya yatkın ve sakar (takılmak, sendelemek, düşmek, devirmek, düşürmek vb.) oluşları dikkat çekicidir. El yazıları bozuktur. Sağ ve solu karıştırırlar. Ayakkabı, kravat bağlamada, daha küçük yaşlarda düğme iliklemede ve yardımsız giyinmede zorlanırlar. Ardışık hareketler gerektiren takım sporlarında başarısızdırlar.

Bellek Alanı:

Gelen bilgi beyinde kaydedilir, anlaşılır, yorumlanır ve daha sonra kullanılmak üzere bellekte kullanılır. Özel öğrenme güçlüğünde kısa süreli, uzun süreli ve işleyen bellek ile ilgili güçlükler yaşanır. Özel öğrenme güçlüğü olan birey; şiirleri, şarkıları, çevresindeki kişilerin isimlerini, işittiklerini, gördüklerini ve bunların sırasını, sürekli tekrarlanan işleri yapmayı hatırlamada güçlük çeker (yemektan önce elini yıkamayı unutma, günler, aylar, sayılar ve alfabenin

ardışıklığını hatırlayamama gibi). Yeni öğrendiği bilgiyi hatırlamada ve sırasıyla anlatmada zorlanır. Okul araç-gereçlerini sıkça kaybeder ya da okulda unuttur.

Dikkat-Konsantrasyon Alanı:

Dikkat dağınıklığı algıda bozukluğa neden olabilir ya da algı bozuksa dikkat dağılıbilir. Bireyin algıladığı uyarıcıya tepki göstermesi için dikkatini ona yöneltebilmesi gerekir. Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler sözlü yönergeleri dinlemede, izlemede zorlanır. Dikkatini bir noktaya odaklamakta güçlük çeker, dikkat süresi kısadır. Okurken, yazarken de dikkat problemi yaşar.

Sıralama-Organizasyon Alanı:

Özel öğrenme güçlüğü olan birey haftanın günlerini, ayları, mevsimleri, sayıları ve alfabenin harf sırasını karıştırır. Ayrıca belirli bir sıra içinde yapılması ya da bilinmesi gereken şeylerin sırasını karıştırır, dinlediği, okuduğu bir öyküyü anlatması istendiğinde öykünün başını sonunu karıştırır, sözlü ya da yazılı olarak düşüncelerini sırayla ifade etmekte güçlük çeker, sıralı çizimlerde ardışıklığı sürdürmez. Özel öğrenme güçlüğü olan birey, her zaman yaptığı işleri yerine getirmede, bir işe başlamada ve bitirmede zorlanır. Araç-gereçlerini temiz, düzenli bir şekilde korumada, ödevlerini ve projelerini planlamada, yaptığı işleri kontrol etmede güçlük çeker. Düşüncelerini düzenlemede ve düzgün bir sırada ifade etmede de zorlanır.

Bu bireyler verimli ders çalışma konusunda akranlarına oranla daha fazla sıkıntı yaşayabilirler. Arkadaş edinmede güçlük yaşarlar. Arkadaşları tarafından kolay yönlendirilebilir. Jest ve mimikleri anlamada güçlük yaşadığından (kırgınlık ifadesini anlayamamak vb.) iletişimde, duygularının kontrolünde zorlanır, aşırı tepki gösterebilir, düşünmeden harekete geçebilir, değişikliklere zor uyum sağlar, Duygu durumları sık değişir, benlik saygısı düşüktür ve kendisine güveni azdır. Öğrenmeyle ilgili çok sayıda travmatik yaşantıları vardır, karın ağrısı, okul reddi, okuldan kaçma gibi sekonder davranış bozuklukları görülür.

Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler öğrenme için gerekli olan bilişsel strateji geliştirebilme güçlüğü yaşayabilirler. Akademik alanlarda yetersizlikleri vardır. Ancak bu bireyler tüm belirtileri taşımayabilir ve/veya bu belirtileri farklı yoğunlukta gösterebilirler.

Güçlü Oldukları Alanlar:

Özel öğrenme güçlüğü olan bireylerin akademik becerileri aynı yaş ve zekâ seviyesindeki akranlarından daha düşük bir düzeyde olmasına rağmen güçlü, yetenekli oldukları alanlar da bulunmaktadır. Bu bireyler meraklı ve çevrelerine karşı ilgili olabilir, ilgi duydukları alanlarda daha kolay kavrayabilirler. Sözcükler yerine resimlerle düşünebilirler. Sezgisel yolla problem çözme becerileri ve hayal güçleri gelişmiş olabilir. Yaratıcıdır. Pratik çözüm yolları bulabilirler. Bir matematik sorusunu kâğıt kalem kullanmadan zihinden çözebilirler. Bir makineyi, kullanma kılavuzunu okuyup çalıştırmak yerine bir bakışta anlayıp çalıştırabilir ve icatlar yapabilirler.

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜNÜN OKUL ÖNCESİ VE İLK OKULDAKİ YAYGIN BELİRTİLERİ

ÖÖG 0-6 Yaş Aralığındaki yaygın Belirtileri:

Konuşmada gecikme, Kelimeleri yanlış söyleme ,Kelimeleri bulmakta güçlük (örneğin; tencere demek istediğinde “yemek pişirilen şey” diyebilir) aktivitelere karşı ilgisiz olma, sayı sayarken sırasını karıştırma, renk kavramını öğrenmekte zorluk, renkleri karıştırma, kendi ya da başkasının sağını solunu karıştırma, kavramlardaki zıtlıkları öğrenmede sorun yaşama,Benzerlikleri

kolay fark edememe, ellerden birinin baskınlaşmaması (sağlık-solaklığın olmaması), ince motor becerilerde yaşlılarından zayıf olma, yönergelere (bak, gel, al.. gibi) dikkat edememe, Sözcüklerin harflerini değiştirmek (portakala porkatal, makasa kamas gibi), oyunlardan çabuk sıkılmak, Kafiyeye bulmakta zorlanma (şeker-teker gibi), sanki aynadan yansımış gibi şekilleri, harfleri ve sayıları ters çizme, Boyama yerine karalama yapma, basit şekilleri kopyalayamama (daire kare üçgen), Taşırmadan boyama yapamama, Bisiklete binme gibi ardışık motor faaliyetleri yapamama, Çabuk sıkılıp, yarım bırakma, genelde ayakkabı, tişört, eldiven gibi giysileri ters giyme.

ÖÖG İlkokul Dönemindeki yaygın Belirtileri:

Zekânın normal ya da normal üstü olması, Okul başarısında gösterdiği performansın beklenenden düşük olması, öğrenme, okuma gerektirmeyen derslerde çok daha başarılıyken okuma gerektiren derslerde daha az başarı göstermesi, olması gerekenden daha yavaş okuma, heceleyerek okuma, harfleri yazarken ve okurken karıştırabilme (ou-oö-uü-öü-pb-bd-sş gibi). Bazı heceleri ters okuma (el-le, eli-ile.. gibi). Yazarken kelimeleri ters yazma, Okurken ve yazarken harf, hece atlama, Kelimenin sonlarını uydurarak yuvarlayarak okuma, okurken noktalama işaretlerinde duraklamama, özellikle okumaya karşı isteksizlik, başkasının okuduğundan daha iyi anlama, okuma-yazmayla ilgili ödevlerinden kaçınma, yazarken noktalama işaretlerini atlama, yavaş yazma, okunmakta zorlanacak şekilde bozuk bir yazı ile yazma, tahtada yazılanları defterine geçirmekte zorlanma, ödevlerini eksik alma, ödev yapmakta isteksizlik, ödev yaparken sık yardım isteme, sık sık dört işlem hatası yapma; -, +, x işaretlerini karıştırıp çıkarma yerine toplama, toplama yerine çarpma yapma, sayıları tersten okuma (16-61.. gibi), çarpım tablosunu öğrenmekte büyük ölçüde zorlanma, bölme işlemine ters yönden başlama, kendine göre kısa metotlara başvurma, kafadan işlem yapmaya çalışma, toplama işlemine ters taraftan başlama, eldeleri unutma, günleri, ayları sırasıyla saymakta zorlanma, alfabeyi sayarken sırasını karıştırma, olay ya da öyküleri sıralamakta güçlük çekme, yolunu bulmakta zorlanma, jest ve mimikleri anlayıp yorumlamakta zorluk, yanlış yapmaktan korkma, mesafe tahminini yapamama, karıştırma; Yıl, ay, gün gibi kavramları karıştırma (hangi gün, yıl, ay, mevsimde olduğumuzu bilmeme)

NASIL TEDAVİ EDİLİR?

ÖÖG yaşam boyu devam eden bir bozukluktur. Özgül Öğrenme Güçlüğü'nün tedavisi psikoeğitimidir. Bu eğitim okulda verilen eğitimden farklıdır. Çocuk normal bir okulda eğitimine devam ederken bireysel ya da grup halinde özel bir eğitime alınır.

Bu uygulamalar içinde çocuğun gelişimini yetersiz kılan psikolojik sürecin ya da süreçlerin belirlenmesi ve düzeltilmesi gerekmektedir. Süreç öğretimi, görsel, işitsel, dokunma ve kinestetik algının geliştirilmesini, bu algılara ait ayırma, dikkat ve bellek, ardışıklık yeteneklerinin artırılmasını, motor koordinasyon becerilerinin geliştirilmesini içermektedir. Ayrıca fonetik farkındalığın artırılması, dinleme, konuşma, okuma, yazma (dil) becerilerinin geliştirilmesi, kavram ve düşünme süreçlerinin gelişiminin desteklenmesi bu süreç eğitimi içinde yer almaktadır. Çeşitli algıları destekleyici ya da iyileştirici bu çalışmalar, akademik becerilerin eğitimi ile birlikte verilmektedir.

Özgül öğrenme güçlüğü'nü ortadan kaldıracak bir ilaç tedavisi bulunmamaktadır. Ancak bu sorunun yanısıra dikkat eksikliği aşırı hareketlilik, depresyon, kaygı bozukluğu gibi başka psikiyatrik bozukluklar eşlik ediyorsa bunların ilaçla tedavisi düşünülebilir.

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN BİREYLERİN EĞİTİMLERİ

Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler, dili yazılı ya da sözlü anlama ve kullanabilme için gerekli olan bilgi alma süreçlerinin birinde veya birkaçında sorun yaşarlar. Özel öğrenme güçlüğü'nün bireyin dinleme, konuşma, okuma, yazma, heceleme, dikkat yoğunlaştırma, matematik, akıl yürütme, motor ve organizasyon becerilerini olumsuz etkileyen yapısal bir sorun olması nedeniyle, bu güçlüğü yaşayan bireyler örgün eğitim programlarında zekâ düzeyine ve yaşlarına oranla düşük başarı göstermektedirler. Bu durum bireyin eğitimini, mesleğini, sosyal ilişkilerini, günlük aktivitelerini ve benlik saygısını olumsuz yönde etkiler. Bu nedenle özel öğrenme güçlüğü olan bireyler, özel eğitim desteğinde ihtiyaç duyan bireylerdir. Özel öğrenme güçlüğü nedeni ile yaşanan sorunlarla baş edilebilmesi için özel eğitim ilke, yöntem ve tekniklerinin uygulanması gerekmektedir. Bu doğrultuda özel öğrenme güçlüğü olan bireylerin gelişim özellikleri ve engel dereceleri dikkate alınarak bilgiyi işleme, analitik düşünme, okuma-yazma ve matematikle ilgili temel becerilerinin geliştirilmesi amacıyla Millî Eğitim Bakanlığına bağlı faaliyet gösteren Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinde bireysel/grup olarak ücretsiz özel eğitim desteği sağlanmaktadır. Ayrıntılı bilgi için Rehberlik ve Araştırma Merkezleri ile irtibata geçilmelidir.

Özel öğrenme güçlüğü tanısı almış ve okul çağına gelmiş olan çocuklar (anasınıfi dahil) normal sınıflarda kaynaştırma eğitiminden yararlanmaktadırlar. Kaynaştırma uygulamaları; özel gereksinimi olan bir öğrencinin, eğitim gereksinimlerinin en iyi şekilde karşılanacağı ve normal yaşlılarıyla olabildiğince fazla bir arada bulunacağı eğitim ortamına yerleştirilmesi esasına dayanmaktadır. Kaynaştırma, her tür ve düzeyde engele sahip öğrenciler için gerekli bir uygulamadır.

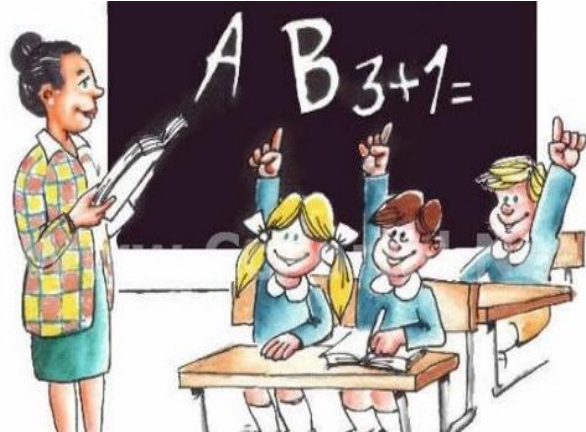
ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÇOCUKLARIN ANNE BABALARINA ÖNERİLER:

- Öğrencinin öğrenmesine ket vurabilecek uyaranların azaltılması ve çevreden arındırılması gerekmektedir. (**Çocuğun ders çalıştığı odadaki parlak dikkat çekici uyaranların kaldırılması**)
- Çocuğa çalışma becerilerini kullanmasını sağlayıcı ev egzersizleri yaptırılması gerekir. (**Günlük hazırlık ve temizlik işlerine katılma**)
- Özel öğrenme güçlüğü (**disleksi, disleksia**) gösteren çocuklar başarısızlık beklentisi yaşadıklarından onlara evde birtakım sorumluluklar verilir başarıları ödüllendirilmelidir. Bu çocuklar için dikkat egzersizleri uygulanabilir. (**Boncuk dizme**)

- Öğrenme güçlüğü gösteren çocuğun olumsuz davranışlarını azaltmak için davranış değiştirme tekniklerinden yararlanır.(**Olumsuz davranışını ve söylediği olumsuz şeyleri önemsememek vb**)
- Öğrenme güçlüğü olan çocuk doktora götürülmeli fizyolojik problemi varsa tespit edilmelidir.
- Öğrenme güçlüğü gösteren çocuklarda görsel ve işitsel algılama problemi vardır. Bu çocukların görsel ve işitsel algı yeteneğini geliştirin. (İzlenen veya okunan bir hikâyenin çocuğa anlatılması gibi)
- Çocuğun güçlüğünü kabul edin. Bunun beyindeki yapısal, işlevsel bir sorundan kaynaklandığını unutmuyarak başarısızlığından dolayı çocuğu suçlamayın, yargılamayın.
- Bu güçlüğü yenmesine yardımcı olarak terapötik eğitim ve psikiyatrik desteği sağlayın.
- Eğitimde kazandığı becerileri evde çeşitli oyunlar ve etkinliklerle pekiştirin. Bu çocukların bir şeyi yaparak ve yaşayarak çok daha iyi öğrendiğini unutmayın.
- Çocuğunuzun güçlüğü hakkında okulu ve öğretmenlerini bilgilendirin, işbirliği yapmaya çalışın. Özel öğrenme güçlüğünün eğitim yoluyla tedavisinin özel bir uzmanlık gerektirdiğini unutmayın. Bu yardımı sadece sınıf öğretmeninden beklemeğin.
- Yapacağı işler konusunda çocuğunuzun yüreklendirin, destekleyin. Kendini değerli bulması ve kendine güvenebilmesi için sizin ona bunu hissettirmeniz gereklidir.
- Yapabileceği basit işlerden başlayarak onun zoru başarmada istekli olmasını sağlayabilirsiniz.
- Başlangıçta çocuğunuz ile birlikte ders çalışmanız gerekebilir. Ona eşlik edin ama onun yerine ödevlerini yapmayın.
- Evde ders çalışmak ebeveyn- çocuk ilişkisini yıpratmaya başladıysa yardımcı olabilecek lise mezunu ya da üniversite öğrencisi abla/ ağabeyden günlük ödevler için destek alabilirsiniz.
- Okuması için ona örnek olun. Okuma saatleri planlayıp, başlangıçta 10 dakikalık oturumlar yapabilirsiniz.
- Yüksek sesle okumasını isteyin. O okurken mutlaka siz de dinleyin.
- Disiplin ve kurallar konusunda kararlı ve tutarlı olun. Çocuğun öğrenme güçlüğünün olması onun kuralları öğrenemeyeceği anlamına gelmez.
- Eğitsel tedavi yavaş ilerleyen, uzun zaman sonra sonuçlarını alabileceğiniz bir tedavidir (en az 6 ay). Bu nedenle sabırlı olun. Tedavi süresince halen yapamadığı şeylere odaklanmak yerine olumlu değişimleri görmeye çalışın ve çocuğunuzla bunları paylaşın.
- Özel öğrenme güçlüğü olan çocukları diğer çocuklardan ayıran pek çok olumlu özellik vardır. Bunları keşfedin ve geliştirmelerine yardımcı olun. Einstein, Leonardo da Vinci, Edison, Mozart, Walt Disney, Robin Williams, Carl Lewis gibi özel öğrenme güçlüklü olan ama ilgi duydukları, yetenekli oldukları alanda başarıya ulaşmış pek çok ünlü kişinin olduğunu hatırlayın.

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ YAŞAYAN ÖĞRENCİLERİN ÖĞRETMENLERİNE ÖNERİLER :

- ✓ Bu çocuklara çalışma becerilerini kullanmayı geliştirici ev egzersizleri verilmelidir. **(Ders tekrarı yapması)**
- ✓ Sınıfta kullanılan komutlar basit, kısa ve net olmalıdır.
- ✓ Özel Öğrenme güçlüğü (**disleksi, disleksia**) gösteren çocukların işitsel ve görsel uyaranları bellekte tutabilmeleri söze dayalı materyalleri hatırlamaları güç olduğundan aileyle diyaloga geçip, evde derslere ilişkin soru-cevap tarzında zihin egzersizleri yaptırılabilir.
- ✓ Görsel algılama problemi olan özel öğrenme güçlüğü (**disleksi, disleksia**) olan çocuk, harfleri kopya edemeyebilir. Bazı geometrik şekilleri birbirinden ayırt edemeyebilir. Bu çocukları eğitim faaliyetlerine katılmaya teşvik edin.
- ✓ Özel öğrenme güçlüğü olan çocuklarda işitsel algılama problemlerine normal çocuklardan daha fazla rastlanmaktadır. İşitsel algılama problemi olan çocuklar, kapı ziliyle telefon zilinin sesini ayırt edemeyebilir. Bu duruma dikkat edilmelidir.
- ✓ Özel öğrenme güçlüğü olan çocuklar başarısızlık beklentisi yaşadıklarından, onlara sınıfta söz hakkı verilmeli, derse katılımları sağlanmalı ve başarıları ödüllendirilmelidir. Başarısızlığın üstesinden gelmeye hizmet edecek stratejilerin çocuğa kazandırılması gerekmektedir.
- ✓ Özel öğrenme güçlüğü gösteren çocuklar hoşla gitmeyen bir davranış gösterdiğinde, o davranışı ortadan kaldırmak için, davranış değiştirme yaklaşımına yer verilmelidir. Bulunan yere, zamana, ortama uygun olmayan şekilde söz ya da davranışta bulunan kişinin, bu tür davranış ve sözlerini görmezden gelerek, onun bu ortamdan uzaklaştırılmasının sağlanması faydalı olacaktır.
- ✓ Özel öğrenme güçlüğü gösteren çocuklar, duygusal bozukluk gösteren çocukların davranış özelliklerini göstermektedir. Özel öğrenme güçlüğü olan çocuk çoğu zaman mutsuzdur. Kendini değerlendirmesi olumlu değildir. Sınıftaki çocukların kiminle oynadığı araştırıldığında genellikle özel öğrenme güçlüğü olan çocukların görmezlikten geldiği belirtilmektedir.
- ✓ Öğretmen, özel öğrenme güçlüğü gösteren çocuğun hiperaktif olduğunu anlarsa sınıf içinde ortam düzenlemesine gidebilir. Öğrenciyi duvardan tarafa oturtturarak ve sırasında yer alabilecek dikkat dağıtıcı unsurları ayıklayarak bu tip davranışları azaltabilir. Ancak bu tür düzenlemeler yapılırken, çocukla konuşularak yapılanların, cezalandırma için yapamadığı anlatılmalıdır.

- ✓ Özel öğrenme güçlüğü olan çocuğun, herhangi bir eyleme girişmeden önce düşünmesi sağlanmalıdır. Burada amaç; öğrencinin kendisinin kullanabileceği stratejileri sağlayarak kendine yeterli ve bağımsızlığını kazanmış öğrenciler yetiştirmektir. Okuduğunu anlamayı arttırmak için kendi kendini sorgulama tekniğiyle öğrenciyi destekleyen taktikler kazandırabilir. İlk olarak öğrenci **kendisine** “*bu parçaya neden çalışıyorum*” sorusunu sormak, ana fikirlerini bulup altlarına işaretleme, ana fikirlere ilişkin soru düşünüp yazma, soruya ve yanıtlarına tekrar bakıp, nasıl daha fazla bilgi sağlanabileceğini gösterilmelidir.
- ✓ Özel öğrenme güçlüklerinin oluşmasını artıran ve Özel Öğrenme Güçlüğü olan çocukların yararına olmayan öğretmen tipi, tüm çocukların aynı şekilde öğrendiğini ve başarılı öğretim tekniğini sadece kendisinin bildiğine inanan ve sadece bir tek öğretim sürecine yer veren öğretmendir.